

"....Til jord skal du blive" – og hvad så ?

Lad mig straks tilstå – dette er ikke en afhandling om, hvorvidt der venter os et liv i luksus efter døden. Jeg vil blot fortælle lidt om de praktiske ting, der sker (og skal ske) efter et dødsfald.

Når en person er afdøet ved døden, henvender de pårørende sig til præsten/bedemanden. Bedemanden udfylder en blanket "dødsanmeldelse", hvorpå bla. anføres en kontaktperson for de pårørende.

Hvis ingen har lyst til at bestille begravelsen og derved komme til at hæfte for udgifterne dertil, såfremt afdødes midler ikke kan dække, skal man kontakte kommunen, der så sørger for begravelsen.

Bedemanden sender blanketten om dødsanmeldelse til præsten, der indberetter dødsfaldet til folkeregisteret, hvor banker m.fl. ser det og spærrer afdødes konti mv. Præsten underskriver blanketten og sender den videre til skifteretten.

Skifteretten sender et brev til den person, som blanketten angiver som kontaktperson med opfordring til at ringe ("telefonmøde"). På telefonmødet (eller på et rigtigt møde, hvis arvingerne anmoder om det), drøftes arve- og formueforhold, og skifteretten vejleder om, hvordan boet kan behandles – privat skifte, bobestyrerbo, boudlæg, ægtefælleudlæg eller uskiftet bo – og om, hvilke blanketter, der skal udfyldes og indgives til skifteretten. Blanketterne kan man finde på internettet eller eventuelt få tilsendt fra skifteretten.

Hvis der i boet er en fast ejendom, og boet skal skiftes, vil skifteretten ofte opfordre til, at arvingerne henvender sig til en advokat. Også hvis der er talt om en "ung" længstlevende ægtefælle, der ikke synes at kunne overskue andet end at hensesidde i uskiftet bo, vil skifteretten ofte opfordre vedkommende til at tale med en advokat. Fordi det erfaringsmæssigt er en *dårlig* ide at sidde i uskiftet bo, når man endnu har en ikke uvæsentlig del af livet tilbage. Det viser sig jo (heldigvis), at rigtig mange efter nogle år finder sig en ny livsledsager og gerne vil giftes igen. Men så skal det uskiftede bo skiftes – og det er formuen, som den nu er blevet, der skal deles med børnene. En formue, der ofte er blevet langt større, end den var ved dødsfaldet. Måske har længstlevende ægtefælle modtaget livsforsikringer/kapitalpensioner efter førstafdøde, som nu er blevet en del af boet og ikke længere kan holdes uden for delingen. Eller længstlevende ægtefælle har måske modtaget arv efter andre, der er gået ind i det uskiftede bo. Derudover kan det have skattemæssige konsekvenser at vælge uskiftet bo frem for skifte – nogle gange kan længstlevende opnå en skattebesparelse ved at skifte.

Når der kun er få midler i boet, kan kontaktpersonen få afdødes penge til at betale begravelsen med (boudlæg). Kun begravelsen og udgifter i den forbindelse skal betales, ikke afdødes gæld i øvrigt, og kontaktpersonen vil så ofte også blive pålagt at rydde afdødes bolig. I disse tilfælde har det stor betydning, hvem der underskriver papirerne hos bedemanden og står som boets kontaktperson – fordi kontaktpersonen kan overtage alle aktiver, hvis der, når alle begravelsesudgifter er betalt, er værdier for under 40.000 kr. tilbage.

Når man skifter privat, er der mange blanketter, der skal udfyldes, underskrives og indgives til skifteretten: Skifteanmodning, solvenserklæring, skiftefuldmagter, anmodning om proklama. Når blanketterne er afleveret (og i orden) indrykker skifteretten proklama i Statstidende – en opfordring til alle kreditorer om at anmelde deres krav inden 8 uger. Skifteretten udsteder også en skifteretsattest, som giver arvingerne adgang til at disponere over afdødes midler.

Når proklamafristen er udløbet, har arvingerne overblik over boets gæld. Viser det sig på dette tidspunkt i et privat skifte, at gælden overstiger aktiverne, kan man aflevere det hele tilbage til skifteretten ("træde tilbage"), *forudsat* at boets aktiver endnu ikke er fordelt og forbrugt. Boet overgår så til insolvensbehandling hos en bobestyrer, der skal fordele aktiverne blandt boets kreditorer, og arvingerne fritages for at hæfte for afdødes gæld.

Efter proklamafristens udløb skal der udarbejdes en "åbningsstatus": En opgørelse over boets aktiver og passiver pr. dødsdagen.

Senere – når alle aktiver er realiseret eller arveudlagt og gælden betalt, kan boet afsluttes med en boopgørelse. Et privat skifte skal være afsluttet inden 1 år efter dødsfaldet. Det har i de seneste år ofte været vanskeligt at overholde, fordi ejendomsmarkedet har været stillestående, og der måske har været en fast ejendom, der har været svær at sælge. Mange boer er af den grund overgået til bobestyrerbehandling undervejs.

Boopgørelsen indleveres til SKAT og skifteretten. Hvis boet er skattepligtigt, skal der indgives en boselvangivelse. SKAT påser, at værdierne i boopgørelsen er korrekt ansat, og skifteretten påser, at boet er korrekt opgjort og delt, hvorefter boafgiften opkræves hos kontaktpersonen.

I gamle dage – indtil for næsten 20 år siden – var det skifteretten, der "ordnede" dødsboer i langt højere grad. Nu er skifteretten oftest kun på banen, når det skal besluttes, hvordan boet skal behandles, og så til sidst, når boopgørelsen gennemgås og boafgiften beregnes og opkræves.

Og bobehandling er såmænd nemt nok – når man ved, hvad man skal. Men få sager er ens, og der er mennesker involveret i alle, så alskens "udfordringer" og tvivlsspørgsmål kan opstå undervejs. I private skifter (hvor man også kan få bistand af en advokat) er det altafgørende at bevare enigheden om alt – ellers må boet overgå til bobestyrerbehandling, hvor der så indsættes en advokat, der er autoriseret som bobestyrer, til at lede slagets gang efter reglerne i dødsboskifteloven.